

Jačati kompetencije –
Štititi djecu

Informacije za roditelje

Projekat za unapredjenje socijalne kompetencije kod djece

Bosnisch-Kroatisch-Serbisch/bosniaque-croate-serbe/bosniaco-croato-serbo

Sadržaj

Objasniti šta se zahtijeva – ne fizički kažnjavati	4
Kritikovati ponašanje – ne omalovažavati ličnost	6
Odnos – ne ignorisanje	8
Jasna pravila – ne prijetnje	10
Poštovati granice – ne kršiti	12
Poštovati potrebe – ne zanemarivati	14
Udovoljiti osnovnim potrebama – ne zanemarivati	16
Poštovati uspjeh djeteta – ne vršiti pritisak	18
Poticaj za učenje – ne neograničen medijski konzum	20
Brižno ophodjenje roditelja – bez nasilja medju parovima	22

Ovu brošuru možete dobiti na 13 jezika. Može se naručiti ili skinuti u PDF formatu sa interneta:

www.comp-act.ch

CompAct je ponuda opštekorisne donacije za Kinderschutz Schweiz (služba za zaštitu djece u Švajcarskoj). Kao stručna služba ona se širom Švajcarske zalaže za to da sva djeca odrastaju zaštićena i dostojanstveno bez nasilja, da se njihova prava čuvaju i integritet štiti.

Ilustracije: Marianne Kauer, Kinderschutz Schweiz

Jačati kompetencije – štititi djecu

Roditelji ne žele skoro ništa više od toga nego dobru budućnost za svoju djecu. Da bi se ta želja ostvarila, neophodno je da djeca optimalno razvijaju svoj lični potencijal, te da suživot sa drugim ljudima pozitivno izgrađuju i doživljavaju. Svakodnevno roditelji doprinose razvoju socijalnih kompetencija djeteta a samim time i ostvarivanju tih ciljeva. Pozitivno utičete na razvoj djeteta tako što mu pružate predanu pažnju, opažate njegove potrebe i u svakodnevnom životu obraćate pažnju na njih, ali postavljate i potrebne granice.

U ponekad hektičnoj svakodnevici sa manjom djecom nije uvijek lako posvetiti djetetu potrebnu pažnju ili ostati miran. Na sljedećim stranicama ćemo tematizirati takve napore situacije i dati prijedloge za beznasilni i poticajni način savladavanja takvih situacija.

Švajcarska je potpisala UNO-Konvenciju o pravima djeteta te svakom djetetu između ostalog odobrava pravo na razvijanje ličnosti, kao i pravo na odrastanje bez nasilja. Pod nasiljem se ne podrazumijevaju samo fizičko nasilje, nego i psihičke kazne kao što su ponižavanja, prijetnje, vrijeđanja ili zanemarivanje djeteta i njegovih potreba.

Nijedna konfliktna situacija sa djecom se ne odvija isto i ne postoji samo jedna ispravna strategija pomoću koje bi se rasprave i drugi izazovi dali pozi-

tivno savladati. Ali nasilje nije nikad rješenje. Kada više puta prekoračite granice ili odbijete svoje dijete, ono se ne može razviti u jaku i samoopredjelenu ličnost, koja će u životu uspjeti onako, kako bi joj roditelji to ustvari poželjeli.

Švajcarska je potpisala UNO-Konvenciju o pravima djeteta te svakom djetetu odobrava pravo na razvijanje ličnosti, kao i pravo na odrastanje bez nasilja.

Objasniti šta se zahtijeva – ne fizički kažnjavati

Djeca rade stvari i na taj način što promatraju kako to neka druga osoba radi. To se tiče kako brižnih međusobnih ophodjenja tako i nasilnog ponašanja. Riješite konflikt bez fizičkog nasilja i objasnite djetetu smisao onog što zahtijevate, kao i posljedice njegovog ponašanja, čime ćete kao roditelj postići bolji učinak.

Djeca ponekad znaju dobro iznervirati roditelje. Istisnuta pasta za zube, odmotani toaletni papir, tvrdoglavo dijete, koje se uporno suprotstavlja uputama; sve to je ponekad teško podnijeti. Ipak: fizičko kažnjavanje kao što su udaranje, treskanje, guranje, šamaranje ili potezanje za kosu krše prava djeteta i dugoročno nisu pravi metod odgoja. Plašeći se nasilja, dijete možda neće učiniti ono što Vi ne želite. Međutim na taj način ne može naučiti ni zašto ta-

kvo ponašanje nije u redu i šta bi moglo drugačije uraditi. Osim toga nasilje prouzrokuje novo nasilje, jer dijete uči promatrajući ponašanje drugih. Ako djeca doživljavaju da su fizička kažnjavanja ili primjena drugih nasilja prihvaćena kao metoda za rješavanje konflikta, ona će se vjerovatno i sama kad tad ponašati agresivno; ili prema drugim osobama ili prema sebi samima.

Roditelji postižu drugi učinak kada djetetu sa respektom objasne, zašto ne prihvataju njegovo ponašanje i šta umjesto toga od njega očekuju. Kada djeca shvate smisao onog što od njih zahtijevate i kada nauče da procijene posljedice svog ponašanja, vremenom će se sama pridržavati pravila zajedničkog života. Podržava se proces učenja kod djeteta, kada se dijete uključi u odstranjivanje posljedica svog ponašanja. Osim toga djeca uče stvari

ponavljanjem. Moraju više puta i u različitim situacijama doživjeti ista pravila i posljedice i uočiti da uvijek postoji način bez nasilja, da bi se neki problem riješio. Ovakav način rješavanja konflikta zahtijeva mnogo strpljenja, ali se dugoročno isplati.

Kada djeca shvate smisao onog što od njih zahtijevate i kada nauče da procijene posljedice svog ponašanja, vremenom će se sama pridržavati pravila zajedničkog života.

Kritikovati ponašanje – ne omalovažavati ličnost

Kako dijete sebe vidi zavisi od onoga šta mu se o njemu govori. Ako dijete doživljava da se njegovo mišljenje uvažava, da se njegove potrebe primjećuju i da se uopćeno cijeni, ono može razviti pozitivnu sliku o sebi. Ukoliko međutim stalno doživljava omalovažavanje, to će se negativno odraziti na njegovo vidjenje sebe.

Djeca žele da rade mnoge stvari, kojima još nisu dorasla. Tako se stalno razvijaju i malo dijete koje puže izrasta u školarca koji trči, koji se vere, koji vozi bicikl, koji skače. Pored uspjeha to svako toliko dovodi i do neuspjeha, nezgoda i ponekad do frustrirajućih momenata za dijete a djelimično i za roditelje. Ako dijete u takvim momentima redovno nazivate «glupim», «nesposobnim» ili «dosadnim» to će uticati

na njegovu sliku o sebi i ono će početi da misli da ne vrijedi mnogo i imaće sve manje hrabrosti da nešto uradi. Jer sve što dijete čuje o sebi, utiče na njegovu percepciju o samom sebi.

Neka djeca kroz takva poniženja postaju plašljiva, dobiju fizičke probleme i povuku se. Druga razviju neprijateljska osjećanja i postanu agresivna. Tako nastaje začarani krug neželjenog ponašanja djeteta, bijes i razočarenje kao i ponovne uvrede staratelja. Iz tog razloga dijete nikada ne treba poniziti kao osobu («Ti si smotano dijete!»), nego mu sa respektom treba skrenuti pažnju na ponašanje. Kada dijete ne čuje samo ono što nije dobro, nego kada mu kažete i šta od njega očekujete, pomažete mu da se orijentiše i da promijeni svoje ponašanje («Želim da sjediš mirno za stolom da se ne bi nešto prosulo.»). Pri tome uvijek treba

voditi računa o starosti djeteta. Jer od manjeg djeteta na primjer se još ne može očekivati da duže vrijeme sjedi mirno za stolom.

Dobar osjećaj vlastite vrijednosti je bitan startni kapital kojeg roditelji djetetu mogu dati za njegov životni put. Djeci sa pozitivnim samopouzdanjem mnogo bolje uspijeva da nove izazove prihvate hrabro, da se kod neuspjeha i razočarenja ne predaju i da na taj način pozitivno idu kroz život.

Dobar osjećaj vlastite vrijednosti je bitan startni kapital kojeg roditelji djetetu mogu dati za njegov životni put.

Odnos – ne ignorisanje

Djeci ništa nije potrebnije od osjećaja da su prihvaćena i voljena. To vrijedi i u momentima kada su napravila nešto, što roditelje vrijedja ili ljuti. Jer samo ona djeca, koja osjećaju da su bezuvjetno voljena, mogu da izgrade povjerljive i uljudne odnose sa drugima.

Neki roditelji primjenjuju svjesno ignorisanje djeteta kao vrstu kažnjavanja. Na primjer, ne razgovaraju s njim neko vrijeme ili ga namjerno ne primjećuju. Za djecu je takvo uskraćivanje ljubavi mnogo gore nego što odrasli mogu zamisliti.

Djeca koja više puta dožive odbacivanje, nauče da nisu bezuvjetno voljena. Ona razvijaju predstavu da nisu voljena kao ličnost, nego radi toga što se prilagodjavaju i slušaju. Kada misle da pažnju moraju zaslužiti i da će samo ako

su uspješna biti zaštićena, djeca mogu doživjeti veliki stres. Djeca koja se redovno kažnjavaju uskraćivanjem ljubavi se osjećaju prepuštena na milost nemilost staratelju i teško im pada da se dokažu, da imaju povjerenja u druge osobe i da gaje povjerljive odnose.

Djeca kao i odrasli moraju imati priliku da iz konfliktnih situacija povuku pouku. Stoga je bitno sa djetetom ostati u odnosu i u razgovoru, ma šta da je ono skrivilo. Treba mu u miru objasniti zašto put koji je odabralo nije bio pravi i ukazati mu na to, kako sljedeći može postupiti drugačije, da bi ono u budućnosti iz ličnog ubjedjenja a ne iz straha odabralo pravi put.

Dijete kojem se redovno i svjesno posvećuje pažnja i kojem se pokazuje da je voljeno može izgraditi povjerenje u

veze i u sebe. Dijete upija kako ponižavajuća djela, tako i pozitivne poruke, a to vodi dobrom osjećaju vlastite vrijednosti. a time i do sposobnosti gradjenja odnosa.

Samo ona djeca, koja osjećaju da su bezuvjetno voljena, mogu da izgrade povjerljive i uljudne odnose sa drugima.

Jasna pravila – ne prijetnje

Svaka porodica ima svoje vrijednosti i svoja pravila, po kojima se u zajedničkom životu orijentišu. Ako se djeca ne drže tih osnovnih načela, to često dovodi do konflikata, u kojima se ponekad izvore teške prijetnje. Djeca bolje prihvataju osnovana pravila koja su jasno i unaprijed izrečena, a i ona u čijem postavljanju i sama učestvuju. Ukoliko se neumoljivom prijetnjom na brzinu želi ostvariti neki zahtjev postavljen djetetu, to obično dovodi do borbe za moć, te nije učinkovit način rješavanja konflikta.

Veliki izazov u odgoju su oni momenti u kojima se djeca ne drže pravila u porodici ili jednostavno ne rade ono što roditelji od njih očekuju. Često su zahtjevi koje djeci postavljamo vremenski ograničeni da bi se svakodnevica što

je moguće lakše odvijala. Ako dijete ne poslušati odmah, slijede prijetnje. Takvi scenariji često završe u borbi za moć između roditelja i djeteta i izazivaju loša osjećanja.

Osim toga djeca vrlo brzo primjete koje prijetnje nisu izvodljive tako da im one sve manje imponuju. Granice i pravila su za djecu bitna, jer im pružaju sigurnost u ponašanju. Djeci pada lakše da se drže postavljenih pravila, ako su to pravila koja se redovno ponavljaju («Jednom sedmično se pospremaju sobe.»), ako se vodi računa o tome da se pridržavaju pravila i ako su jasno izrečena. Osim toga im pada lakše da se pridržavaju pravila, ako i sama mogu učestvovati u postavljanju načina i izvodjenja pravila («Sutra bih trebao/trebala usisati. Kada bi ti mogao/mogla pospremiti? Večeras imam vremena da ti pomognem.»). Na ovaj

način se djeca osjećaju odgovorna za rješavanje problema i lakše im pada da shvate da se ovdje radi o uskladjivanju raznih potreba, nego kada im se jednostavno izrekne naredba («Sad ćeš odmah pospremiti svoju sobu!»). Ponekad djeca reaguju svojevoljno, jer ne znaju kako da obave postavljeni zadatak. U tom slučaju pomaže da se djetetu korak po korak i s ljubavlju objasni šta treba da uradi.

Granice i pravila su za djecu bitna, jer im pružaju sigurnost u ponašanju.

Poštovati granice – ne kršiti

Djeca koja nauče da razlikuju ugodne, neugodne ili čudne dodire i koja sama smiju da odlučuju o svom tijelu, su sposobnija da se štite od (seksualnih) presezanja. Stoga je bitno da odrasli djecu podrže u spoznaji gdje im je granica po pitanju tijela i da istu štite.

Ni odrasli ne pozdravljaju sve poznanike poljupcem ili zagrljajem. Između ostalog iz razloga što to ne odgovara socijalnoj situaciji. Ponekad i ne žele tjelesni kontakt, jer im dotična osoba nije dovoljno bliska. Kod djece situacija nije drugačija. Pogotovo u prilikama kada se pozdravljaju, odrasli često djecu diraju, ljube, grle ili uzimaju u naručje, bez obzira na verbalnu i non-verbalnu reakciju djeteta. Međutim i djeca imaju pravo da odlučuju o svom tijelu i da odbiju dodir, ako im isti ne odgovara.

Primjer pozdravljanja pojašnjava koliko je bitno da se sa djetetom razgovara o tome, koji dodiri su mu prijatni, a koji neprijatni. To pomaže djetetu da spozna gdje mu je granica po pitanju tijela i da se toga drži. Pri tome se može razgovarati i o tome, kako dijete želi da se pozdravlja. Možda će mu biti lakše da se odluči, ako mu kažete koje mogućnosti ima: moguć je poljubac u obraz, dugi ili kratki zagrljaj, ali i rukovanje ili jednostavno mahanje. Na taj način dijete u određenoj situaciji zna, kako da se ponaša i da istovremeno odabere onaj način, koji njemu odgovara.

Da bi dijete odbranilo svoje granice, potrebna mu je podrška roditelja. Ako neko prisiljava dijete da se pozdravi na drugi način nego što ono to želi, roditelji mogu sami ili sa djetetom zauzeti stav i objasniti, da dijete to ne želi. Ro-

ditelji koji svoju djecu podržavaju na taj način, da dijete spozna granice po pitanju tijela, da ih čuva i ako je potrebno brani, doprinose zaštiti djeteta od (seksualnog) presezanja.

Bitno je razgovarati sa djetetom o tome koji su mu dodiri prijatni, a koji neprijatni. To pomaže djetetu da spozna gdje mu je granica po pitanju tijela i da se toga drži.

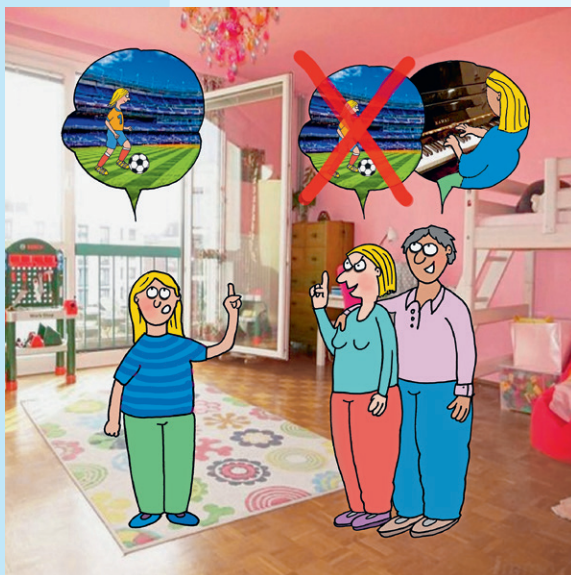
Poštovati potrebe – ne zanemarivati

Doživljaj samoopredjeljenja je za razvoj djeteta bitan, jer na taj način ono uči da snosi odgovornost za svoja djela. Međutim ako se potrebe djeteta često ne poštuju, ono će se prije svega prilagoditi i neće imati mogućnost da jača svoju ličnost sa svim svojim sposobnostima. Stoga je ključno da se ostvarivanju potreba djeteta pruži prilagodjeni prostor.

Isto kao i odrasli i djeca imaju različita interesovanja i različito izražene potrebe. Tako na primjer imaju potrebu za mirom i samoćom. Neka djeca se rado igraju neko vrijeme sama, drugoj djeci je draže kada se oko njih nešto dešava. Razlika između djece se vidi i u drugim sklonostima. Neka djeca vole da se istrče na sportu, druga žele da sviraju neki instrument ili vole kreativni rad.

Roditelji se po pravilu trude da unapreduju potrebe svoje djece. Međutim ponekad im teško pada da prihvate potrebe djece. Razumljivo je da roditelji žele da npr. sramežljivo dijete nauči da se igra sa drugom djecom. Ali ako se dijete redovno nagovara da se prilagodi grupi druge djece, iako ono to uopšte ne želi, onda to više sprječava njegov razvoj. Isto vrijedi i kada se zanemaruju druga interesovanja, koja možda baš ne odgovaraju zamisli roditelja. Ako se želja djeteta stalno zanemaruje, dijete nauči da njegove potrebe nisu bitne i da je prihvaćeno samo onda kada ispunjava očekivanja drugih. Što se dijete više prilagođava da bi udovoljilo potrebama drugih, to se ono više udaljuje od samog sebe. Na taj način ono ne može naučiti da samo donosi odluke i da snosi odgovornost za iste.

Shvatiti dijete ozbiljno ne znači da mu se ne želi pružiti mogućnost da stiče nova iskustva ili da se od njega ne očekuje da u situacijama kada samo nešto odluči istraje. A ne znači ni da mu se svaka želja ispuni. Ali bitno je da se potrebe djeteta zapažaju i poštuju.

Doživljaj samoopredjeljenja je za razvoj djeteta bitan, jer na taj način ono uči da snosi odgovornost za svoja djela.

Udovoljiti osnovnim potrebama – ne zanemarivati

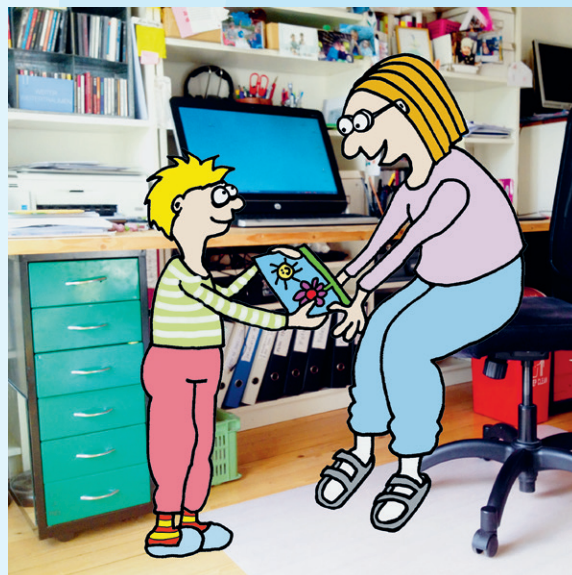
Da bi se između djeteta i roditelja izgradio čvrst i povjerljiv odnos, bitno je da se provodi zajedničko vrijeme. Jer dječjoj osnovnoj potrebi za roditeljskom ljubavlju i pažnjom se može udovoljiti samo aktivnom razmjenom i predanom učešću roditelja u interesovanjima i aktivnostima djece. Slatkiši i pokloni ne mogu nadomjestiti to dragocjeno vrijeme.

Često je svakodnevica u porodici hektična i mnogi roditelji se trude da usklade posao i porodicu. Pri tome se lako može dogoditi da se potrebe nekih članova porodice uskrate. Mnogi roditelji i sami pate zbog takve situacije i neki pokušavaju da vrijeme koje im nedostaje za dijete nadoknade slatkišima i poklonima, da bi makar kratko usrećili dijete. Pokloni u svakom slu-

čaju mogu biti dokaz ljubavi, ali oni nisu dovoljni da bi zadovoljili osnovne potrebe djeteta za ljubavlju i pažnjom. Sasvim je u redu da roditelji što je dijete samostalnije uzimaju više vremena za sebe ili svoj posao. Ipak: i djeci koja idu u vrtić ili školu je još uvijek potrebno mnogo roditeljske pažnje, iako su samostalnija. Djeca pažnju doživljavaju kada im se posveti vremena i kada im roditelji pruže svu svoju pažnju, pokazujući da se zanimaju za ono što dijete radi i kako se osjeća. Mnoga djeca uživaju i u fizičkoj blizini i vole da se stave na krilo ili zagrlje. Zajedničke aktivnosti su također odraz roditeljske pažnje.

Djeca koja imaju jaku vezu sa roditeljima ili nekom drugom bliskom osobom se osjećaju sigurna i imaju povjerenja u sebe i u svoju okolinu. To je

uslov da bi djeca hrabro otkrivala svijet oko sebe i prihvatila i savladavala nove izazove.

Djeca koja imaju jaku vezu sa roditeljima ili nekom drugom bliskom osobom se osjećaju sigurna i imaju povjerenja u sebe i u svoju okolinu.

Poštovati uspjeh djeteta – ne vršiti pritisak

Djeca su po prirodi željna znanja i motivisana. Za uspješno učenje zahtjevi za uspjehom moraju biti prilagodjeni djetetu. Preveliki pritisak od strane škole i previsoka očekivanja roditelja mogu dovesti do blokade u učenju, gubljenja motivacije i neuspjeha. Stoga je bitno poštovati individualne sposobnosti djeteta i obraćati pažnju na znakove preopterećenja djeteta.

Roditelji žele da djeca maksimalno iskoriste svoj potencijal. Razumljiva je želja da dijete završi školu koja će mu pružiti sve mogućnosti po pitanju izbora zanimanja. I bitno je i ispravno da se roditelji zanimaju za potrebe djeteta po pitanju škole i da djetetu daju osjećaj da im njihov uspjeh u školi nije nebitan.

Roditelji koji uglavnom imaju pozitivna očekivanja po pitanju uspjeha djeteta u školi, jačaju povjerenje djeteta u svoje sposobnosti i unapređuju uspjeh djeteta. Ali očekivanja roditelja moraju biti takva da ih dijete može ispuniti. Dijete koje je zbog nerealnih očekivanja roditelja u njegov uspjeh pod pritiskom, gubi povjerenje u svoje sposobnosti i motivaciju za učenjem. Nastaje začarani krug pritiska, straha i neuspjeha u školi, što utiče na osjećaj djeteta u vlastite vrijednosti. Ovaj negativni proces se pojačava ako roditelji još i kažnjavaju djecu za ocjene u školi, koje su po njihovom mišljenju nedovoljne ili su loše.

Djeca se mogu razvijati prema svojim mogućnostima ako se unapređuje njihova prirodna radoznalost i ako im se postavljaju zahtjevi, koje ona mogu ispuniti.

Ali djeca ne uče samo u školi. I u slobodno vrijeme i kroz igru stiču mnoga bitna iskustva i uče. Stoga je bitno da dijete ima slobodno vrijeme koje može iskoristiti prema svojim željama i u kojem će bez bilo kakvog pritiska otkrivati svijet u svim njegovim fasetama, vrijeme u kojem se može i odmarati da bi bilo spremno za nove izazove.

Djeca se mogu razvijati prema svojim mogućnostima ako se unapređuje njihova prirodna radoznalost i ako im se postavljaju zahtjevi, koje ona mogu ispuniti.

Poticaaj za učenje – ne neograničen medijski konzum

Digitalni mediji su danas naravno sastavni dio naše svakodnevnice. Ipak ih ne treba koristiti neograničeno, pogotovo ne manja predškolska djeca i osnovci. Djeca prije svega uče kroz direktnu komunikaciju i sopstvene doživljaje. Prekomjerno sjedenje pred ekranom je kontraproduktivno i odražava se negativno na socijalni i umni razvoj djece.

Roditelji su bitni uzori i kada se radi o medijskom konzumu. Ako staratelji provode mnogo vremena pred ekranom, to isto će i njihova djeca raditi. I onda kada roditelji ne provode mnogo vremena pred ekranom, mediji su za djecu nevjerojatno privlačni. I ko od nas nije već jednom iskoristio tu fascinantnu privlačnost ekrana da bi u miru mogao obaviti hitan telefonski poziv? Medjutim nekontrolisan i neograničen

medijski konzum se za djecu iz raznih razloga ne preporučuje. Ako djeca provode mnogo vremena uz ekran, mobitel ili tablet, to negativno utiče na njihov umni, jezički i tjelesni razvoj. Djeca moraju spoznati svijet svim svojim čulima, da bi trajno učila. U to spadaju igre sa roditeljima ili drugom decom, zajedničko čitanje priča, kreativni rad i crtanje ili igranje u prirodi.

Ograničen konzum filmova za djecu, aplikacija sa igrama ili gledanje digitalnih knjiga i slika je kod djece koja su starija od 3 godine sasvim u redu. Osnovci mogu sticati i prva iskustva na computeru. Zadatak roditelja je da svoju djecu u tome prate, jer djeci je potrebna pomoć da bi kritično preradili ono što su vidjeli i doživjeli.

Prema preporukama stručnjaka djeca između 3 i 6 godina ne bi trebala pro-

voditi više od 30 minuta dnevno uz medije, a djeca od 6 do 9 godina maksimalno 45 minuta, da se ne bi ugrozio zdrav razvoj djeteta.

Djeca moraju spoznati svijet svim svojim čulima, da bi trajno učila.

Brižno ophodjenje roditelja – bez nasilja medju parovima

Djeca tačno uočavaju način ophodjenja izmedju odraslih i raspoloženje u porodici. Ako vide da se roditelji ophode brižno jedno prema drugom, djeca se osjećaju sigurna i zaštićena. Ako doživljavaju da roditelji svoje konflikte rješavaju nasilno, to će u njima izazvati osjećaj straha i bespomoćnosti. Stoga je bitno da roditelji i izmedju sebe gaje odnose bez nasilja i da se koliko je moguće odnose sa respektom jedno prema drugom.

Djeca vrlo dobro zapažaju kako se odrasli ponašaju jedno prema drugom. Tačno uočavaju kakav je na primjer odnos izmedju oca i majke, kako se svadjaju i da li se ponovo izmiruju. Ako djeca doživljavaju da roditelji svoje konflikte rješavaju nasilno, tako što jedno drugom prijete, psuju, ponižavaju, ne pričaju ili se pak fizički obraču-

navaju, to na njih djeluje zbunjujuće. Djeca se u trenutku kada doživljavaju nasilje, bilo da ga gledaju ili slušaju, osjećaju bespomoćna i jako se plaše za onog roditelja kojem se nanosi nasilje. Često i dugoročno ostaju posljedice na njihov razvoj. Ako djeca u okolini u kojoj bi se trebala osjećati sigurna i zaštićena doživljavaju atmosferu napetosti, prijetnje i bezobzirnosti, ona doživljavaju veliki stres, koji može dovesti do nemira, straha ili agresivnosti. Osim toga su roditelji i u takvim situacijama uzori. Jer djeca uče i onda, kada roditelji to ne žele.

Ponekad se nasilje izmedju roditelja nastavlja i kada su oni već razdvojeni. Ako djeca kod posjeta moraju doživljavati da jedan roditelj o drugom govori loše i ako se dijete na taj način prisiljava da stane na stranu jednog roditelja, to je za dijete izuzetno opterećujuće.

Djeca po pravilu sa oba roditelja imaju blizak odnos i žele da uživaju u svom pravu na kontakt. To pravo treba spustavati samo u slučaju ako veza šteti djetetu

Ako roditelji svoje konflikte rješavaju konstruktivno, onda to djetetu ne pokazuje samo kako i ono samo može da riješi svoje probleme sa drugima, već mu to pruža i unutaraju sigurnost, koja mu je potrebna za optimalan razvoj.

Ako roditelji svoje konflikte rješavaju konstruktivno, onda to djetetu ne pokazuje samo kako i ono samo može da riješi svoje probleme sa drugima, već mu to pruža i unutarnju sigurnost, koja mu je potrebna za optimalan razvoj.

Kinderschutz Schweiz

Seftigenstrasse 41 | 3007 Bern

Telefon +41 31 384 29 29

info@kinderschutz.ch | www.kinderschutz.ch

Zaštitimo djecu, jačajmo djecu!

Štitimo djecu od nasilja.

I jačamo njihova prava.

Vašom donacijom podržavate Kinderschutz Schweiz.

Poštanski račun 30-12478-8

Srdačno zahvalni!

www.comp-act.ch